

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (devītā palāta)

2019. gada 28. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Maksājumu kavējumu novēršana komercdarījumos – Direktīva 2000/35/EK – 1. pants un 6. panta 3. punkts – Piemērošanas joma – Valsts tiesiskais regulējums – Komercdarījumi, ko finansē Eiropas Savienības struktūrfondi un Kohēzijas fonds – Izslēgšana

Lietā C-722/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšavas apgabaltiesa, 23. komercietu apelācijas nodaļa, Polija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 29. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 19. novembrī, tiesvedībā

KROL – Zakład Robót Wodno-Kanalizacyjnych sp. z o.o., sp.k.

pret

Porr Polska Construction S.A.,

TIESA (devītā palāta)

šādā sastāvā: D. Švābi [*D. Šváby*], kas pilda palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un N. Pissarra [*N. Piçarra*] (referents),

ģenerālvokāts: J. Tančevs [*E. Tanchev*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *K. Mifsud-Bonnici* un *M. Rynkowski*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – poļu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV 2000, L 200, 35. lpp.) 13., 20. un 22. apsvērumu, kā arī LESD 18. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *KROL – Zakład Robót Wodno-Kanalizacyjnych sp. z o.o., sp.k.* (turpmāk tekstā – “*KROL*”) un *Porr Polska Construction S.A.* (turpmāk tekstā – “*Porr*”) par to, ka pēdējai minētajai ir jāmaksā likumiskie nokavējuma procenti pirmajai minētajai saistībā ar atlīdzību par darbiem, ko *KROL* veica saskaņā ar līgumu, kurš noslēgts starp abām šīm sabiedrībām.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2000/35 9., 10., 13., 16., 20. un 22. apsvērumā ir noteikts:
 - “(9) Atšķirības starp maksājumu noteikumiem un praksi dalībvalstīs ir šķērslis iekšējā tirgus pareizai darbībai.
 - (10) Tā sekas ir ievērojami dalībvalstu komercdarījumu ierobežojumi. Tas ir pretrunā [LESD] [18]. pantam, jo uzņēmējiem jābūt iespējai nodarboties ar komercdarbību visā iekšējā tirgū saskaņā ar nosacījumiem, kas nodrošina, lai pārrobežu darījumi nebūtu saistīti ar lielāku risku kā pārdošana valsts iekšienē. Rastos konkurences traucējumi, ja valsts iekšējos un pārrobežu darījumos piemērotu būtiski atšķirīgus noteikumus.

[..]

- (13) Šī direktīvas darbības joma attiecas uz maksājumiem, ko veic kā atlīdzību komercdarījumos, un tā nereglamentē darījumus ar patērētājiem, procentu maksājumus saistībā ar citiem maksājumiem, t.i., maksājumus atbilstīgi tiesību aktiem par čekiem un pārvedu vekseliem, maksājumus zaudējumu kompensācijai, tai skaitā apdrošināšanas sabiedrību maksājumus.

[..]

- (16) Kavēti maksājumi ir līguma pārkāpums, kas ar zemām procentu likmēm par kavētiem maksājumiem un/vai ilgu atlīdzināšanas procedūru ir kļuvis pievilcīgs debitoriem vairumā dalībvalstu. Ir vajadzīgs izšķirīgs pavērsiens, tai skaitā kompensācijas kreditoriem par radītajiem zaudējumiem, lai mainītu šo tendenci pretējā virzienā un lai nodrošinātu, ka kavētu maksājumu sekas ir tādas, kas novērš kavētus maksājumus.

[..]

- (20) Maksājumu kavējumu sekas var būt efektīvas, tikai ja ar tām kopā paredz atlīdzināšanas procedūras, kas ir ātras un kreditoram labvēlīgas. Atbilstīgi [LESD] [18]. pantā atzītajam nediskriminācijas principam šīm procedūrām ir jābūt pieejamām visiem Kopienā uzņēmējdarbību veicošiem kreditoriem.

[..]

(22) Šai direktīvai būtu jāreglamentē visi komercdarījumi neatkarīgi no tā, vai tos veic starp privātiem vai publiskiem uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, ņemot vērā faktu, ka valsts iestādes rīkojas ar ievērojamu maksājumu apjomu. Tādēļ direktīvai būtu arī jāreglamentē visi komercdarījumi starp galvenajiem līgumslēdzējiem un viņu piegādātājiem un apakšuzņēmējiem.”

4 Saskaņā ar Direktīvas 2000/35 1. pantu “Piemērošanas joma”:

“Šo direktīvu piemēro visiem maksājumiem, kas tiek veikti kā atlīdzība komercdarījumos.”

5 Šīs direktīvas 2. panta 1. punkta pirmajā daļā jēdziens “komercdarījumi” ir definēts kā “darījumi starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, kuri izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību”.

6 Minētās direktīvas 6. panta 3. punkts ir formulēts šādi:

“Transponējot šo direktīvu, dalībvalstis var neparedzēt:

- a) parādus, uz kuriem attiecas pret debitoru vērsts maksātnespējas process;
- b) līgumus, kas ir noslēgti pirms 2002. gada 8. augusta; un
- c) prasības par procentu maksājumiem, kas ir mazāki par EUR 5.”

7 Direktīva 2000/35 no 2013. gada 16. marta tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/7/ES (2011. gada 16. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV 2011, L 48, 1. lpp.) saskaņā ar tās 13. panta pirmo daļu.

8 Direktīvas 2011/7 12. panta 4. punktā ir paredzēts:

“Transponējot šo direktīvu, dalībvalstis lemj par to, vai to attiecināt uz līgumiem, kas noslēgti pirms 2013. gada 16. marta.”

9 Saskaņā ar šīs direktīvas 13. panta pirmās daļas otro teikumu Direktīvu 2000/35 turpina piemērot līgumiem, kas ir noslēgti pirms 2013. gada 16. marta un kuriem pirmā direktīva nav piemērojama saskaņā ar tās 12. panta 4. punktu.

Polijas tiesības

10 Direktīva 2000/35 Polijas tiesībās tika transponēta ar 2003. gada 12. jūnija *ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych* (Likums par komercdarījumu maksājumu termiņiem, 2003. gada Dz. U. Nr. 139, 1323. pozīcija; turpmāk tekstā – “2003. gada 12. jūnija likums”), kas stājās spēkā 2004. gada 1. janvārī.

11 Saskaņā ar šī likuma 4. panta 3. punkta c) apakšpunktu tas nav piemērojams:

“Līgumiem, kuru priekšmets ir pakalpojums, kuru veido preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana par atlīdzību, ko pilnībā vai daļēji finansē no:

[..]

c) Eiropas Savienības struktūrfondi un Kohēzijas fonda.”

- 12 Ar 2013. gada 8. marta likumu (2013. gada *Dz. U.*, 403. pozīcija), ar ko ir transponēta Direktīva 2011/7, no 2013. gada 28. aprīļa tika atcelts 2003. gada 12. jūnija likums. Tajā nav noteikumu, ar ko no tā piemērošanas jomas būtu izslēgti komercdarījumi, kuru finansējumu nodrošina Eiropas Savienības struktūrfondi vai Kohēzijas fonds.
- 13 Saskaņā ar šī likuma 15. pantu līdz 2013. gada 28. aprīlim noslēgtus komercdarījumus reglamentē 2003. gada 12. jūnija likuma noteikumi.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 14 Ar 2009. gada 10. augustā noslēgto līgumu Polijas Valsts kase kā pasūtītājs uzdeva *Teerag-Asdag Polska*, kas pēc tam apvienojās ar *Porr*, uzbūvēt ceļu sistēmu. Šī līguma īstenošana daļēji tika finansēta no Savienības Kohēzijas fonda līdzekļiem, pamatojoties uz līgumu par projekta līdzfinansēšanu.
- 15 Ar 2009. gada 9. septembrī noslēgto līgumu *Porr* uzticēja *KROL* veikt daļu no darbiem šīs ceļu sistēmas būvniecībai.
- 16 *Porr* bija jāmaksā atlīdzība, pamatojoties uz *KROL* sagatavotajiem rēķiniem, atbilstoši paveiktajiem darbiem.
- 17 Nosūtījusi *Porr* rēķinus atlīdzības saņemšanai par veiktajiem darbiem, *KROL* tai 2014. gada 3. septembrī nosūtīja aprēķinu par maksājamiem procentiem, kā arī divas dienas vēlāk – brīdinājuma vēstuli samaksāt likumiskos nokavējuma procentus septiņu dienu laikā pēc tās saņemšanas.
- 18 Tā kā šis lūgums netika izpildīts, *KROL* vērsās *Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy* (Varšavas pilsētas apgabaltiesa, Polija). Ar 2017. gada 25. septembra spriedumu minētā tiesa noraidīja *KROL* prasību piespriest samaksāt norādītos nokavējuma procentus, jo tās sniedzamais pakalpojums bija daļa no projekta, ko līdzfinansē Savienības Kohēzijas fonds, un līdz ar to tas bija izslēgts no 2003. gada 12. jūnija likuma piemērošanas jomas.
- 19 *KROL* par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšavas apgabaltiesa, 23. komercietu apelācijas nodaļa, Polija). Tā pauž šaubas par 2003. gada 12. jūnija likuma saderību ar Direktīvu 2000/35, jo ar šo likumu no tās piemērošanas jomas ir izslēgti komercdarījumi, kuru finansējums pilnībā vai daļēji tiek segts no Savienības struktūrfondu vai Kohēzijas fonda līdzekļiem.
- 20 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda, ka Direktīvā 2000/35 komercdarījumi nav nošķirti atkarībā no to finanšu līdzekļu izcelsmes, kas veido to finansējuma avotu, un tajā nav paredzēta atšķirīga attieksme attiecībā uz darījumiem, kuri tiek finansēti no Savienības struktūrfondu. Iesniedzējtiesa piebilst, ka šo darījumu izslēgšana no 2003. gada 12. jūnija likuma piemērošanas jomas var apdraudēt Direktīvas 2000/35 mērķi novērst maksājumu kavējumus iekšējā tirgū. Visbeidzot tā norāda, ka līguma noslēgšanas dienā *KROL* nezināja, ka tas daļēji tiks finansēts no Savienības Kohēzijas fonda, un ka šis līdzfinansējuma līgums katrā ziņā neattiecās uz *KROL* un *Porr* noslēgto līgumu.
- 21 Šādos apstākļos *Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšavas apgabaltiesa, 23. komercietu apelācijas nodaļa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Eiropas Savienības tiesību akti, it īpaši [...] Direktīvas 2000/35 [...] 13., 20., 22. apsvērumi un LESD 18. pants, kurā ir noteikts nediskriminācijas princips, pieļauj iespēju izslēgt kompensāciju par maksājumu kavējumu attiecībā uz tādiem darījumiem, kas pilnībā vai daļēji tiek finansēti no Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda, kā tas izriet no [...] [2003. gada 12. jūnija likuma] 4. panta 3. punkta c) apakšpunkta?”

Par prejudiciālo jautājumu

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 22 Polijas valdība pēc šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas informēja, ka 2003. gada 12. jūnija likums, ar kuru bija izslēgta kompensācija maksājumu kavējuma dēļ saistībā ar komercdarījumiem, kas pilnībā vai daļēji tiek finansēti no Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļiem, tika atcelts ar 2013. gada 8. marta likumu, kurā vairs nav paredzēta šāda izslēgšana.
- 23 Šādos apstākļos Tiesai ir jāpārbauda, vai ir pamats atbildēt uz uzdoto jautājumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 15. jūlijs, *Lenz*, C-315/02, EU:C:2004:446, 53. un 54. punkts).
- 24 Šajā gadījumā ir jāatgādina, ka Direktīvā 2011/7, kas Polijas tiesībās ir transponēta ar 2013. gada 8. marta likumu, proti, tās 12. panta 4. punktā, ir paredzēts, ka dalībvalstis lemj, vai tās vēlas no direktīvas piemērošanas jomas izslēgt līgumus, kuri ir noslēgti līdz 2013. gada 16. martam. Ja dalībvalsts izmanto šo iespēju saskaņā ar šīs direktīvas 13. panta pirmo daļu, līgumiem, kas noslēgti pirms šī datuma, joprojām ir piemērojama Direktīva 2000/35.
- 25 Pēdējā minētā tiesību norma ir interpretējama tādējādi, ka dalībvalstis var no Direktīvas 2011/7 piemērošanas jomas izslēgt maksājumu kavējumus tāda līguma izpildē, kas ir noslēgts līdz 2013. gada 16. martam, pat ja šie maksājumu kavējumi notiek pēc šī datuma (spriedums, 2017. gada 1. jūnijs, *Zarski*, C-330/16, EU:C:2017:418, 34. punkts).
- 26 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka 2013. gada 8. marta likuma 15. pantā ir skaidri paredzēts, ka uz komercdarījumiem, kas noslēgti pirms tā spēkā stāšanās dienas, attiecas noteikumi, kuri bija piemērojami līdz tam, tostarp 2003. gada 12. jūnija likuma noteikumi. Iesniedzējtiesa šajā ziņā precīzē – tā kā pamatlietā aplūkotais līgums tika noslēgts 2009. gada 9. septembrī, uz to attiecas šis pēdējais likums, ar kuru tika transponēta Direktīva 2000/35.
- 27 Tādējādi šīs direktīvas noteikumu interpretācija ir vajadzīga, ņemot vērā šaubas, ko iesniedzējtiesa pauda saistībā ar 2003. gada 12. jūnija likuma saderību ar to.
- 28 Tādēļ uz uzdoto jautājumu ir jāatbild pēc būtības.

Par lietas būtību

- 29 Uzdodot prejudiciālo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2000/35 1. pants un 6. panta 3. punkts ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā aplūkotie, saskaņā ar kuriem komercdarījumi, kas pilnībā vai daļēji tiek finansēti no Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļiem, ir izslēgti no minētajā direktīvā garantētās kompensācijas par maksājumu kavējumu.
- 30 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jāatgādina, ka Direktīvas 2000/35 noteikumi saskaņā ar tās 1. pantu ir piemērojami “visiem maksājumiem, kas tiek veikti kā atlīdzība komercdarījumos”.
- 31 Saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 1. punkta pirmo daļu jēdziens “komercdarījumi” nozīmē “darījumus starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, kuri izraisa preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību”. Šī tiesību norma ir jāaplūko kopā ar minētās direktīvas 13. un 22. apsvērumu, no kuriem it īpaši izriet, ka šo pašu direktīvu būtībā ir paredzēts piemērot visiem maksājumiem, kas ir veikti kā atlīdzība par komercdarījumiem, tostarp par komercdarījumiem starp uzņēmumiem un valsts iestādēm, izņemot darījumus, kuri ir veikti ar patērētājiem, un citu veidu maksājumus.

- 32 No tā izriet, ka Direktīvas 2000/35 1. pantā, aplūkojot to kopā ar 2. panta 1. punkta pirmo daļu, šīs direktīvas piemērošanas joma ir definēta ļoti plaši. Ņemot vērā šos noteikumus, nekādā ziņā nešķiet, ka no šīs jomas būtu izslēgts komercdarījums, kura finansējums pilnībā vai daļēji tiek nodrošināts no Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļiem.
- 33 Otrkārt, ir jānorāda, ka Direktīvas 2000/35 6. panta 3. punkts, protams, ļauj dalībvalstīm no valsts tiesiskā regulējuma, ar ko tiek transponēta šī direktīva, piemērošanas jomas izslēgt parādus, uz kuriem attiecas pret debitoru vērsti maksātnespējas process, līgumus, kas ir noslēgti pirms 2002. gada 8. augusta, un prasības par procentu maksājumiem, kuri ir mazāki par 5 EUR. Tomēr kā atkāpes noteikums no principa, kas ir noteikts Direktīvas 2000/35 1. pantā, saskaņā ar kuru tā noteikumi ir piemērojami visiem maksājumiem, kas veikti kā atlīdzība par komercdarījumiem, minētā 6. panta 3. punkts ir interpretējams šauri (pēc analogijas skat. spriedumu, 2014. gada 10. aprīlis, *ACI Adam* u.c., C-435/12, EU:C:2014:254, 22. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 34 No iepriekš izklāstītā izriet – tā kā Direktīvā 2000/35 nav paredzēts, to transponējot valsts tiesībās, izslēgt tādus komercdarījumus, kuru finansējums pilnībā vai daļēji tiek nodrošināts no Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļiem, tā nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēta šāda izslēgšana.
- 35 Šo konstatējumu apstiprina Direktīvas 2000/35 mērķis, kas – kā tas ir norādīts tās 9., 10. un 20. apsvērumā – paredz saskaņot kavētu maksājumu sekas, lai tām piešķirtu preventīvu ietekmi un lai līdz ar to netiktu traucēti komercdarījumi visā iekšējā tirgū kopumā.
- 36 Būtiskas komercdarījumu daļas, proti, to darījumu, kuru finansējums pilnībā vai daļēji tiek nodrošināts no Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļiem, izslēgšana no Direktīvā 2000/35 paredzētajiem maksājumu kavējumu novēršanas mehānismiem noteikti izraisītu tādas sekas, ka tiktu samazināta minēto mehānismu lietderīgā iedarbība, tostarp attiecībā uz darījumiem, kuros var būt iesaistīti dažādu dalībvalstu uzņēmēji.
- 37 Šādos apstākļos LESD 18. pants šajā kontekstā nav jāinterpretē.
- 38 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2000/35 1. pants un 6. panta 3. punkts ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, saskaņā ar kuru komercdarījumi, kas pilnībā vai daļēji tiek finansēti no Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļiem, ir izslēgti no minētajā direktīvā paredzētās kompensācijas par maksājuma kavējumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 39 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (devītā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 1. pants un 6. panta 3. punkts ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, saskaņā ar kuru komercdarījumi, kas pilnībā vai daļēji tiek finansēti no Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzekļiem, ir izslēgti no šajā direktīvā paredzētās kompensācijas par maksājuma kavējumu.

[Paraksti]